

OBRONA MATERIALNA I PRAWO DO INFORMACJI

Obrona materialna

Obrona materialna zawiera się w art. 6 Kodeksu Postępowania Karnego, który gwarantuje oskarżonemu prawo do obrony w sensie materialnym, które jest rozumiane jako prawo do przeciwstawiania się oskarżeniu (tezie oskarżenia), a także powiązanych z nim roszczeniom cywilnym oraz innym uciążliwościom procesowym. Innymi słowy są to wszelkie czynności podejmowane przez jakkolwiek osobę, czy to oskarżonego czy też jego obrońcę, w celu ochrony interesów osoby oskarżonej w procesie.

W związku z obroną materialną wyróżniamy obronę proceduralną, polegającą na czynnościach w procesie mających na celu obronę, np. zgłaszanie uchybień oraz na obronę merytoryczną, która polega na odpięaniu zarzutu przez obronę procesową.

Wspomniany wcześniej artykuł, daje oskarżonemu możliwość do samodzielnej obrony w procesie, do podejmowania samodzielnych czynności procesowych, obalania zarzutów, składania wyjaśnień, wnoszenia kontrargumentów, bądź do łagodzenia ewentualnych konsekwencji karnych za popełnione przestępstwo.

Taka obrona nie obejmuje jedynie czynności podejmowanych w procesie, pod tym uprawnieniem kryje się również prawo do pozostawania biernym w procesie, bowiem nikt do obrony nie może nas zmusić. W związku z tym linia obrony może również polegać na powstrzymaniu się od dostarczania dowodów, które mogłyby wspierać oskarżenie. Pewnie niejednokrotnie zetknęliście się z określeniem „masz prawo zachować mlecznie” - tak, masz - masz prawo pozostawać biernym w toczącym się procesie.

Katalog otwarty prawa do obrony, obejmują prawo do:

- 1) Wypowiadania się, co do wszystkich punktów oskarżenia oraz odpowiedzialności cywilnoprawnej, która w danym procesie może stanowić podstawę rozstrzygnięcia;
- 2) Ponadto do podejmowania wszelkich innych czynności procesowych, które zmierzają do obalenia oskarżenia bądź też złagodzenia odpowiedzialności karnej;
- 3) Podejmowanie działań zwalczania uciążliwych środków procesowych.

Wcielanie w życie prawa do obrony jest możliwe dzięki pewnym konkretnym uprawnieniom procesowym, a mianowicie:

- 1) Uprawnienie oskarżonego bądź podejrzanego do pozyskiwania informacji o przysługujących mu uprawnieniach;
- 2) Prawo do składania wyjaśnień, również pisemnie- ale tylko podczas przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym;
- 3) Uprawnienie do odmowy składania wyjaśnień, bądź odpowiedzi na pytania;
- 4) Prawo do składania wyjaśnień, co do każdego dowodu, a także zadawania pytań osobom przesłuchiwanym;
- 5) Uprawnienie do składania wniosków dowodowych, w których zawierają się wnioski o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, a także obecności przy czynnościach dowodowych;
- 6) Prawo do zaskarżania niekorzystnych dla oskarżonego/ podejrzanego decyzji procesowych.¹

Prawo oskarżonego do informacji procesowych

Aspektem rzetelnego postępowania przygotowawczego jest otrzymanie przez oskarżonego / podejrzanego, szczegółowej informacji o przyczynie i istocie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia. Oskarżony/podejrany powinien uzyskać informacje zawsze, gdy dotyczy to jego uprawnień procesowych. Nie znaczy to jednak obowiązku organu do czuwania nad interesem oskarżonego oraz stron procesowych w szerokim rozumieniu tego pojęcia. Organ nie ma np. obowiązku informowania o prawie do odszkodowania za niesłuszne aresztowanie lub skazanie. Wszelkie informacje przekazywane oskarżonemu/ podejrzanemu powinny być udzielane w języku dla niego zrozumiałym. W przypadku gdy oskarżony / podejrany nie włada językiem w stopniu, który jest dla niego zrozumiały przysługują mu prawo do korzystania z nieodpłatnej pomocy tłumacza. Jakość świadczonej przez tłumacza pomocy dodatkowo jest i musi być kontrolowana przez państwo. Omawiane przez nas w tym momencie, prawo do informacji nie będzie dostatecznie wypełnione, jeśli oskarżony posługujący się jedynie językiem niemieckim otrzyma informacje o oskarżeniu w języku polskim lub otrzyma je przetłumaczone w błędny sposób, czym zostać może wprowadzony w błąd. Siłą rzeczy nie pozna on w praktyce żadnych faktów na temat swojego położenia.

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, finansowane ze środków przekazanych przez Miasto Zielona Góra na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i dwóch punktów nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej na terenie miasta Zielona Góra w 2022 r.”

---

¹ Ibidem.